

TAFLEN GWYBODAETH

Beth yw Cyddwysedd?

Mae lleithder yn yr awyr trwy'r amser, hyd yn oed os nad ydych yn gallu ei weld. Pan mae awyr llaith neu damp yn taro arwynebedd oer mae'n troi i mewn i ddiferion dŵr - cyddwysedd yw hyn. Dyna yw'r stêm sy'n ymddangos ar ddrych eich ystafell ymolchi neu ar eich ffenestri.

Edrychwch allan amdano mewn **corneli**, yn **ymyl ffenestri**, ar **waliau tu cefn i gypyrddau** ac mewn **ystafelloedd nad ydych yn eu defnyddio yn aml**. Mae lleithder hefyd mewn **ystafelloedd ymolchi**, a gallwch ei weld yn amlwg ar y teils.

Gall cyddwysedd arwain at lwydni sy'n gallu difetha eich dodrefn a'ch eiddo.

O ble mae'n dod?

Mae'r corff yn creu lleithder trwy'r amser, wrth i ni anadlu a chwysu. Mae mwy o leithder yn cael ei greu yn yr awyr pan rydym yn cymryd bath neu gawod, yn sychu dillad yn y tŷ, wrth goginio a golchi llestri. Mae gwresogydd nwy potel a pharaffin hefyd yn creu lleithder. Mae'r aer llaith yn teithio trwy'ch cartref ac wrth iddo gyffwrdd arwynebedd oer mae'n cyddwyso.

Sut i gael gwared â llwydni

Os ydych yn ei ddal yn fuan gallwch gael gwared arno yn hawdd. Fel arfer gallwch ei sychu gyda chadach a hylif glanhau arferol neu trwy ddefnyddio hylif lladd ffwng (fungicidal wash) sydd wedi ei gymeradwyo gan Awdurdod Gweithredol Iechyd a Diogelwch (HSE). Golchwch drosto eto pob rhyw ychydig o ddyddiau gyda glanhawr tŷ er mwyn atal iddo dyfu'n ôl. Mae hyn yn gweithio orau pan mae'n rhan o'ch trefn glanhau arferol.

Atal cyddwysedd a llwydni... Beth i'w wneud:

- Cadw drws y gegin ar gau ac agor ffenestr wrth goginio
- Rhoi caead ar sosbenni wrth goginio
- Gwneud defnydd o ffan os oes un yn y gegin ac ystafell ymolchi
- Cau drysau ystafell ymolchi wrth ddefnyddio'r bath a gadael ffenestr yn agored wedyn
- Lleihau'r stêm wrth redeg bath rhwch ddŵr oer gyntaf ac wedyn dŵr poeth

- Peidiwch â gorlenwi cypyrddau - gwnewch yn siŵr bod lle i awyr symud
- Peidiwch â gosod dodrefn a gwelyau yn rhy agos at y waliau
- Cadwch y gwres ymlaen yn isel yn ystod y dydd mewn cyfnodau tywydd oer
- Ceisiwch beidio defnyddio gwresogyddion paraffin neu nwy heb fflw
- Wrth ddefnyddio sychwr dillad, rhwch y beipen allan trwy ffenestr neu ddrws
- Agor ffenestr wrth sychu dillad yn y tŷ
- Peidio sychu dillad ar reiddiaduron cynnes

Cadw eich cartref yn gynnes

Os yw eich cartref yn gynnes mae cyddwysedd yn llai tebygol.

- Ceisiwch gadw ychydig o wres trwy'r tŷ yn enwedig yn ystod tywydd oer y gaeaf
- Peidiwch â gosod dodrefn mawr o flaen rheiddiaduron gan ei fod yn atal gwres rhag cylchu
- Dylai llenni fod uwchben rheiddiaduron a ddim yn gorwedd drostynt
- Mae llenni trwchus yn cadw gwres i mewn - cofiwch eu cau wrth iddi nosi
- Cadwch lenni yn agored ar ddiwrnodau braf i gynhesu ystafelloedd
- Cadw drysau ystafelloedd sy'n cael llawer o haul yn agored er mwyn i awyr cynnes allu symud o gwmpas eich cartref

COFIWCH!

- Awyru digonol
- Gwres cyson
- Lleihau lleithder

TAFLEN GWYBODAETH

Beth yw Cyddwysedd?

Beth nesaf

Dilynwch y cyngor yn y daflen hon.

Os byddwch yn parhau i gael trafferth gyda chyddwysedd a phroblemau gyda llwydni efallai bod angen trefnu arolwg technegol. Gwnewch hyn drwy gysylltu â CCG am gyngor. Os bydd angen byddwn yn cofrestru eich galwad ac yn anfon aelod o staff i archwilio eich cartref.

0300 123 8084
www.ccgwynedd.org
ymholiadau@ccgwynedd.org.uk

Am wybodaeth a chyngor pellach:

www.energysavingtrust.org.uk/wales
0800 512 012

www.nestwales.org.uk
0800 512 012/ 0300 456 2655

Os hoffech gael y daflen hon ar ffurf wahanol fel Braille, ffont mwy neu mewn iaith wahanol, ffoniwch ni ar 0300 123 8084.

FACT SHEET

What is Condensation?

There is always some moisture in the air, even if you can't see it. When warm moist air cools down or hits a cold surface drops of water appear – this is condensation. This is what happens when your bathroom mirror steams up and when your windows mists up.

Look for it in **corners, near windows, on outside walls or behind cupboards** and in **rooms you don't use often**. Moisture is also found in **bathrooms** and can be easily seen on tiles.

Condensation can lead to mould which can damage your furniture and belongings.

Where does it come from?

Your body produces moisture all the time, when you breathe and sweat. We also put lots of moisture into the air when we take a bath or shower, dry our clothes indoors and cook or wash the dishes. Bottled gas heaters and paraffin heaters also produce a lot of moisture. This moist air travels through your home and when it comes into contact with a cool surface it will condense.

How to remove mould

If caught early mould can be easy to remove. You can normally wipe it off with a disposable cloth using household cleaner or a fungicidal wash which carries a Health and Safety Executive approval number. Wipe over the area again every few days using diluted household cleaner to stop the mould growing back. It works best when it becomes part of your regular cleaning routine.

Prevent condensation & mould... Top tips:

- Keep the kitchen door closed when cooking and open windows
- Keep lids on pots and pans when cooking
- If you have an extractor fan in the kitchen and bathroom make sure you use it
- Keep the bathroom door closed when having a bath and leave window open after bathing
- When running a bath - run cold water first and hot water last to reduce steam

- Don't overfill cupboards and wardrobes - make sure air can circulate
- Don't keep furniture and beds hard against walls
- Keep your heating on low throughout the day in cold weather
- Avoid using flueless gas or paraffin heaters
- When using a tumble dryer make sure the hose is put out of a window or door
- Keep a window open when drying clothes indoors
- Don't dry clothes over warm radiators

Keep your home warm

If your home is warm condensation is less likely.

- Try and maintain a little heat throughout your home especially during cold weather
- Don't trap heat - avoid placing large pieces of furniture in front of a radiator this prevents the heat from circulating
- Keep curtains above radiators
- Thick curtains stop heat escaping – remember to close them at dusk
- Keep curtains open on sunny days to help warm rooms
- Keep doors open in rooms that get lots of sunlight – this will allow the warm air to circulate in your home

REMEMBER!

- More ventilation
- Steady heat
- Less moisture

FACT SHEET

What is Condensation?

What to do next

Please follow the advice in this sheet.

If you continue to experience condensation and problems with mould it may be necessary to have a technical survey carried out on your home. This can be arranged by contacting us at CCG for advice. Where required we will register your call and send a trained member of staff out to inspect your home.

0300 123 8084
www.ccgwynedd.org
ymholiadau@ccgwynedd.org.uk

Further advice and info:

www.energysavingtrust.org.uk/wales
0800 512 012

www.nestwales.org.uk
0800 512 012/ 0300 456 2655

If you would like to receive this leaflet in a different format, such as large text or in another language, contact us on 0300 123 8084.

